

Hangay Gyuri barátunk és felesége Kati folytatja délamerikai utazásuk úti-beszámolóját

Hangay György

Az „igazi Molnár Gábor”: Hidasi József

Brazília irdatlan nagy ország. Erre akkor döbben rá az ember, amikor maga mögött hagyja az úgyszintén irdatlanul nagy, majdnem 20 millió lakosú Sao Paulot, s útra kel, hogy bejárja az országot – vagy legalábbis egy részét. Közvetlen

mert legtöbbje minden terv nélkül épült, a házak jó része vakolatlan, elhanyagolt. Nem a szegénység látványa az, ami elszomorító, hanem egy hagyományos építkezési stílus, vagy valamiféle kultúra látható jeleinek teljes hiánya.

ebédelni. Ekkor tapasztalom először a brazil éttermi módot: itt nem szokás rendelni, csak enni, amit az ember elé raknak. Fűrge pincérek sűrűnek-forognak az asztalok között, kezükben veszedelmes kinézetű szablyák és nyársak, rajtuk mindenféle pirított peccenyedarábok, kolbászok. Ezekből aprítanak a vendégek tányérjára. Szívesen adják, alig lehet őket az asztaltól elhessegetni, aztán újabbak jönnek, inycsiklandozó sülteket, hurkákat kínálva. Mindenki annyit eszik, amennyit bír, az ár ugyanaz, mennyiségtől függetlenül. Nagyon olcsó, olyannyira, hogy szinte lehetetlen. Itt aztán tényleg látszik, hogy Braziliában nincs élelmiszer hiány!

Megyünk tovább és már alkonnyodik, amikor átkelünk a Rio Paranaibán. Most már Goiás államban vagyunk és naplemente után már felűnnek Goiania fényei. Meglep, hogy milyen nagy a város, lámpái jóformán megvilágítják az ég alját. Több mint egy millió lakosa van.

A végállomáson már vár rám Hidasi József professzor. Az újra-

A goianai Madártani Múzeum

úticélom ezúttal 926 km távolságra van, az ország kellős közepében elhelyezkedő Goiana városában

Miért pont oda igyekszem? Nem másért, mint hogy felkeressem egy kedves barátomat, az úgy Brazília-szerte, mind nemzetközileg ismert és nagyrebecsült zoológust, Dr. Hidasi József professzor urat, a goianiai Madártani Múzeum igazgatóját.

A modern, klímaberendezéssel felszerelt autóbussz Sao Paulo központjából indul, s most aztán igazából megtudom, hogy milyen az igazi csúcsforgalom. Még az a szerencse, hogy utas alig van a buszon, s mivel a Karneval éppen most fejeződött be, javrészüik másnaposan, félajultán kókadozik. Vagy két órán át küzdünk a forgalomban, míg aztán nagynehezen túljutunk a belvárosra, a külterületek nyomortanyáin, s kiérünk a "természetbe".

Igaz, egyelőre természetéről szó sincs, inkább csak lakatlan, lepusztult gáztengerről, legfeljebb bozótosok-

A busz hátuljában önkiszolgáló kávégép van, annak fekete levélével vígasztalom magamat – nem ilyennek képzeltem Brazíliát!

Néhány óra elmúltával azért javul a helyzet, pár száz kilométert legyűrve, most már csak kizöldül a táj. Útitársaim ezt már nem látják – nem hiszem, hogy érdekelné őket – mert rajtam kívül mindenki mély álomba merült. Szántóföldek, ültetvények mellett robogunk el, szép zöld legegőket látok és csodák csodájára még egy kis erdő is akad itt-ott! Csapadékban nincs errefelé hiány, a növényzet dús, szép a kukorica, a hatalmas banánültetvények gazdagon zöldellnek és a dús legegőkön gulyák legelésznek. Nemhiába mondják, hogy Brazília legtöbb vidékén – a szárazság által gyakran súlytott északkeleti területek kivételével, ha szegények is az emberek, az éhség ismeretlen.

A Rio Grande hídján áthaladva Minas Gerais állam területén folytatjuk utunkat. Uberlandia város

Lepkegyűjtemény

találkozás egy jó baráttal mindig öröm. Pár éve nem láttuk egymást, utójára az ausztrál bush-ban kalandoztunk zoológiai gyűjtéseket végezve. Annak idején – talán húsz éve már? - be is számoltam erről a Magyar Életben. Emlékszik-e még erre valaki?

Hidasi professzor rendkívüli ember, munkásságával megismerkedni tanulságos élmény. A goianiai Madártani Múzeum az ő több évtizedes munkájának kiemelkedő eredménye. Nem csak hatalmas madárgyűjtemény van itt, hanem mindenféle őserdei fenevad is látható a számtalan diorámában és tárlóban. Hidasi József szinte egymagában hozta létre ezt az intézményt és ugyancsak egymagában gyűjtötte, preparálta a kiállítótermekben bemutatott több tízezer példányos gyűjteményt. S amikor mindezzel elkészült, akkor Goiania városának ajándékozta az egészet.

A munkát, amit ő végzett egymagában, most több mint húsz alkalmazott végzi.

De ne vágjunk a dolgok elébe, hiszen az ő munkássága olyan téma, mellyel érdemes egy kissé részletesebben is megismerkedni.

A makói születésű Hidasi József

1951-ben érkezett Brazíliába, s a kivándorlók szokásos kezdeti nehézségei után hamrosan rálépett arra az életútra, melyet már kora fiatalsága óta keresett.

Eleinte preparátorként, majd hivatásos vadászként, gyűjtőként végül

ciós központ és a felsőoktatást szolgáló közgyűjtemény létrehozása.

A múzeumalapítás, üzemeltetés mindenütt sokba kerül. Hidasi József sohasem volt gazdag ember, mert utolsó fillérjeit is a gyűjteményekre költötte. Szerencsére egy régi jó ba-

Jaguár preparálás

pedig természetvizsgáló omithológusként dolgozott. Bejárta egész Brazíliát, vdszott és gyűjtött az Amazonas-medencében, a vad Xingú folyó mentén, a bolíviai határvidék rengetegeiben és sok más vidéken, ahol előtte természetvizsgáló még nem fordult meg.

Sokak szerint ő az "igazi Molnár Gábor", mert amit a mindnyájunk által nagyrebecsült és tisztelt író tragikus balesete után, (melynek során megvakult), csak megálmodott, azt Hidasi József valóban át is élt.

Érdeklődése nem csak a zoológiára összpontosult, hanem a népművelés, tudásának továbbadása is szívügyévé vált. Ő volt az első, aki Brazíliában természetrajzi vándormúzeumot létesített. Egy nagy, öreg Mercedes buszban berendezett kiállításával hosszú évtizedeken át járt keresztül-kasul a hatalmas

rát, a szintén Brazíliában élő, Dr. Rohr Rudolf segítségére sietett. Dr. Rohr nem csak sikeres üzletember, hanem a tudományokat kedvelő régi jó barát is. Az ő hozzájárulása nagyot lendített a múzeumi munkákon, a kiállító és előadótermek bővítésén és a gyűjtemények fejlesztésén. Hidasi József hihetetlen szorgalma és kitartása nem csak egy nemzetközileg jelentős állatgyűjteményt hozott létre, hanem a környezetvédelem fontosságát hirdető intézményt is.

Kétségtelen, hogy Goianában – de mindenütt másutt is Brazíliában – nagy szükség van egy olyan intézményre, mely kiáll a környezetvédelem mellett. A gyors – talán túl gyors gazdasági fejlődés, a népesség elképesztő növekedése lázban tartja az országot és emiatt igazán nem sok figyelem terelődik ilyesmire. Számomra különösen kellemes gondol-

Dr Hidasi József professzor

ról. Az eredeti növényzetet, a tengerparti őserdőt, amit Mata Atlanticanak neveznek, már réges régen kiirtották, hogy helyet teremtsenek a terjeszkedő metropolisnak. Az itt-ott feltűnő kiebb-nagyob települések sem nyújtanak kellemesebb látványt,

határában megállunk tankolni. A benzinkút mellett nagy étterem is van, egy churrascaria, ahogy itt nevezik. Buszvezetőnk engedélyez egy félórányi pihenőt, így hát azok, akik képesek kikászálódni, kiszállnak és mivel dél felé jár, bemegyünk

A Hidasi család

országot, eljuttatta a természettudomány szemléltető eszközeit olyan falvakba és kisvárosokba, ahol a lakosságnak másként sohasem lett volna alkalma múzeumot látogatni.

Mindemellett nevéhez fűződik több állandó jellegű létesítmény megalapozása is. A goianiai múzeum mellett nagyfontosságú a Tocantins államban lévő Porto Nacional városában létesített egyetemi múzeum, akárcsak még jónéhány kisebb-nagyobb informá-

lat, hogy pont a mi hazánkfia, a Makóról Brazíliába került Hidasi József az, aki ma már legendás környezetvédője ennek az országnak.

Hidasi professzorral köteteket lehetne írni és remélem, hogy egyszer majd valaki meg is teszi ezt. Én csak pár hónapot töltöttem vele Ausztráliában és Brazíliában. Kalandjainkról majd még mesélek többit is a következő írásomban!